

Fatma Beyhan Hanım (1903-1988)

1903'te Midilli'de doğdu. Babası Yanya Valisi Ömer Hüsametdin Paşa, annesi Behiye Hanım'dır. Bezmiâlem Valide Sultanisinden (İstanbul Kız Lisesi) mezun olduktan sonra 1926'da İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Eczacı Melih Tipi ile evlenen Fatma Beyhan, orta derecede İngilizce, Fransızca ve Almanca bilmekte idi.

Cumhuriyet döneminin en önemli kazanımlarından biri, kadınların her alanda önünün açılmasıdır. Türkiye'nin ilk kadın avukatı 1925'te İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olan ve 5 Aralık 1927'de Ankara Barosuna kaydolun Süreyya Ağaoğlu'dur. İstanbul Barosuna kaydolun ilk kadın avukat da Fatma Beyhan Hanım'dır.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olduktan sonra 1926-1927 yılları arasında Fatma Beyhan Hanım, kanunların çağdaş olmayan maddelerden temizlenmesi ve medeni esaslara göre yeni kanunlar hazırlanması için Atatürk'ün isteği ile Mayıs 1924'te oluşturulan Tadil-i Kavanin Komisyonunda (Kanun Değiştirme Komisyonu) çalıştı. 1927-1928 yıllarında ise İstanbul Asliye Mahkemesi Birinci Hukuk Kâtipliği görevinde bulundu. Bu görevinden ayrılarak 22 Eylül 1928'de İstanbul Barosuna müracaat eden Fatma Beyhan Hanım, böylece İstanbul Barosuna kayıt olan ilk kadın avukat unvanını aldı.

22 Eylül 1928 tarihli *Cumhuriyet* gazetesi, birinci sayfasında "Erkekler İçin Tehlike Çoğalıyor" başlığı altında Fatma Beyhan Hanım'ın fotoğrafına da yer vererek dört kadının daha avukatlık yapmak için İstanbul Barosuna müracaat edeceğini duyurmuştur. Ayrıca gazete kadınların Hukuk Fakültesinden mezun olmalarına rağmen iki yıl mahkemelerde staj mecburiyeti ve diğer avukatlarla mücadele etmenin zorluğundan dolayı avukatlık mesleğini tercih etmediklerini de belirtmiştir. Bu zorluklara rağmen avukat olmak için İstanbul Barosuna müracaat eden Fatma Beyhan Hanım, mesleğine alışabilmek için bir süre avukat İsmail Şevket Bey ile birlikte çalışmaya karar vermiştir. Fatma Beyhan Hanım baroya müracaatı sırasında *Cumhuriyet* gazetesi muhabirine yaptığı açıklamada cinayet davalarını üzerine almayacağını, boşanma davalarında da kadın tarafını tercih edeceğini ve kadınlığa yardım olsun diye çalışacağını ifade etmiştir. Aynı zamanda dava alan ilk kadın avukat da olan Fatma Beyhan Hanım, 25 Ekim 1928'de İstanbul Ticaret Mahkemesi'nde görülen bir iflas davasını başının üzerinde peçe bulunan bir cübbe giyerek parlak bir şekilde savunmuştur. Bu davayı izlemek için gelenler mahkeme salonunu doldurmuş ve pek çok kadın da Fatma Beyhan Hanım'ı dinlemeye gelmiştir. Fatma Beyhan kürsüye çıktığı zaman halk, onu görmek için akın akın adliyeye gitmiş ve önünde saygıyla eğilmiştir.

28 Nisan 1930'da Bayhan Hanım İstanbul Asliye Mahkemesi üyeliğine, Nezahat Hanım da Ankara Asliye Mahkemesi



İlk Kadın Avukat Olarak İstanbul Barosuna Müracaat Ettiği Yıllar

KAYNAK:

https://www.google.com/url?sa=i&url=https%3A%2F%2Fmustafakemalim.com%2Fturkiyenin-ilk-kadin-hakimi-fatma-beyhan-hanim-nil-tipi%2F&psig=AOvVaw1ZIGQJ4axQElyQUb64FcZ7&ust=1627304072357000&source=images&cd=vfe&ved=0CAkQjhXqFwoTCNj7sZui_vECFQA AAAAdAAAAABAj

Yusuf KODAZ

KAYNAKÇA

Akşam, 30 Nisan 1930, s. 1.

ALPER, Av. Soner, "Ankara Barosu'nun İlk Kadın Avukatları", **Hukuk Gündemi**, Mart 2011, ss. 20-30.

ALPER, Av. Soner- MUTLU, Av. E. Hande- YAPRAK, Av. Özlem Nur, "Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk Hâkim ve Savcıları", **Hukuk Gündemi**, 2012/1, ss. 10-16.

BALCI, Emine, **Türkiye'de Hukuk Mesleğinde Kadının Temsili**, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara 2017.

————, "Hukukun Öncü Kadınları: Türkiye'de Kadınların Hukuk Mesleğine Girişi Üzerine Bir İnceleme" **Fe Dergi**, S 1 (2019), ss. 34-47.

CAPORAL, Dr. Bernard, **Kemalizm Sonrası Türk Kadını II (1923-1970)**, (Çeviren: Dr. Ercan Eyüboğlu), Yeni Gün Haber Ajansı Basın Yayıncılık A.Ş., İstanbul 2000.

Cumhuriyet, 22 Eylül 1928, s. 1-2.

Cumhuriyet, 29 Nisan 1930, s. 3.

Cumhuriyet, 4 Mayıs 1930, s. 1.

Cumhuriyet, 3 Mart 1934, s. 2.

ÇELİK, Av. Adil Giray, **Osmanlı Darülfünun Mekteb-i Hukuk'da İlk Çiçek Süreyya Aġaoġlu**, Türkiye Barolar Birliđi Yayınları, Ankara 2018.

HOŞ, Hüsniye, **Türk Kadını ve Cumhuriyet Dönemi Kadın Hakları**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2001.

Hukukun Öncü Kadını Avukat Süreyya Aġaoġlu (Yayına Hazırlayanlar: Av. Celal Ülgen-Av. Coşkun Ongun), İstanbul Barosu Yayınları, İstanbul 2010.

Milliyet, 30 Nisan 1930, s. 1.

Milliyet, 26 Mayıs 1988, s. 3.

TOPÇUOĖLU, Orhan, **Cumhuriyet Döneminde Olaylarda ve Mesleklerde Basınımızda Yer Alan İlk Kadınlar**, Demircioġlu Matbaacılık, Ankara 1984.

Vakit, 29 Nisan 1930, s. 1-2.

Vakit, 30 Nisan 1930, s. 1.

Yarın, 29 Nisan 1930, s. 1.

YILDIZ, Şerife Gizem, **Cumhuriyet Döneminde Kadın Hakları Işığında İllere İmza Atan Kadınlar**, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri 2020.

03/12/2024 tarihinde <https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/fatma-beyhan-hanim-1903-1988/?pdf=4200> adresinden erişilmiştir